

مخاطبان هشدارهای منتظری کجا هستند؟

10 اوت 2016 - 20 مرداد 1395

"بزرگترین جنایتی که در جمهوری اسلامی شده و در تاریخ ما را محکوم می‌کند، به دست شما انجام شده و شما را در آینده جزو جنایتکاران در تاریخ می‌نویسند."

این جمله‌ای است که آیت‌الله حسینعلی منتظری در آغاز جلسه با حسینعلی نیری، مصطفی پورمحمدی، ابراهیم رئیسی و مرتضی اشراقی خطاب به آنها می‌گوید. حاضران در این جلسه و کسانی که از آنها یاد شده اکنون در چه جایگاهی قرار گرفته‌اند؟

حاضران جلسه:

حسینعلی نیری

ISNA

حسینعلی نیری در دهه شصت "حاکم شرع" زندان اوین و از مقام‌های قضایی نزدیک به محمد محمدی گیلانی و اسدالله لاجوردی بود.

او یکی از سه نفری بود که به دستور آیت‌الله خمینی مامور شد درباره زندانیانی که "بر سر موضع نفاق خود پافشاری کرده و می‌کنند" و "محارب و محکوم به اعدام می‌باشند" تصمیم بگیرند. از حسینعلی نیری به عنوان رئیس هیئتی یاد می‌شود که در سال ۱۳۶۷ در زندان اوین درباره اعدام زندانیان سیاسی تصمیم می‌گرفت.

در زمستان ۱۳۶۷ هم آیت‌الله خمینی به او حکم داد که به همراه ابراهیم رئیسی به پرونده‌های راکد در شورای عالی قضایی رسیدگی کند.

حسینعلی نیری در مصاحبه‌ای درباره اعضای سازمان مجاهدین خلق گفته بود: "من در جریان پرونده‌های منافقین و چپی‌ها بودم و این را عرض می‌کنم که منافقین بسیار بدتر از چپی‌ها بودند. چپی‌ها باز یک اصولی را، ولو به باطل، قبول داشتند و به آن اصول پایبند بودند؛ ولی منافقین به هیچ اصلی پایبند نبودند و حتی در مورد نماز و روزه و مسائل عقیدتی در همان زندان هم نفاق داشتند. در همه دنیا راستگویی را درست و دروغگویی را غلط می‌دانند."

محمد یزدی در دوران ریاستش در قوه قضاییه حسینعلی نیری را به مقام معاونت دیوان عالی کشور منصوب کرد و او بیش از دو دهه در این مقام بوده است.

حسینعلی نیری هم‌اکنون رئیس دادگاه عالی انتظامی قضات است.

مرتضی اشراقی

مرتضی اشراقی پس از پیروزی انقلاب ۱۳۵۷ وارد دستگاه قضایی ایران شد و در اواسط دهه شصت به عنوان دادستان تهران منصوب شد.

او یکی از سه نفری بود که به دستور آیت‌الله خمینی مامور شد درباره زندانیانی که "بر سر موضع نفاق خود پافشاری کرده و می‌کنند" و "محارب و محکوم به اعدام می‌باشند" تصمیم بگیرند.

مرتضی اشراقی در مقطع اعدام‌ها در این باره گفته بود: "در رابطه با جرایم گروهک‌های منحرف از جهت اینکه این افراد محارب و یا باغی هستند، دادسرای انقلاب اسلامی اقدامات تعقیبی و تحقیقی خود را همچنان ادامه می‌دهد و در این رابطه تعداد زیادی حکم صادر شده است."

گفته می‌شود که او بعدها رئیس یکی از شعبه‌های دیوان عالی کشور شد.

مصطفی پورمحمدی

آیت‌الله منتظری در جلسه با مسئولان اعدام‌های ۱۳۶۷ درباره مصطفی پورمحمدی می‌گوید: "درست است که در اطلاعات است، اما قبل از اینکه اطلاعاتی باشه آخونده... به نظر من این [اعدام زندانیان سیاسی] چیزی است که اطلاعات رویش نظر داشت و سرمایه‌گذاری کرد."

مصطفی پورمحمدی در قوه قضاییه جمهوری اسلامی و دادستان انقلاب استان‌های خوزستان، هرمزگان و خراسان بود. محمد موسوی خوئینی‌ها، دادستان وقت، در اواسط دهه شصت او را عزل کرد و مصطفی پورمحمدی به وزارت اطلاعات رفت و در سال ۱۳۶۶ معاون وزیر اطلاعات شد.

او پیش از این اتهام مسئولیت در اعدام دسته‌جمعی زندانیان سیاسی را رد کرده و گفته است: "اینکه من در دهه ۶۰ لیستی از اعدامی‌ها را نزد آیت‌الله منتظری برده‌ام و ایشان مخالفت کرده‌اند قطعاً دروغ است، من در وزارت اطلاعات یک روز پست امنیتی نداشتم. در دو سال اول چون می‌خواستم در جبهه باشم با اصرار آقای ری شهری وارد وزارت اطلاعات شدم و مسئول ضد جاسوسی شدم بنده در آن حوزه که تازه نیمه امنیتی است تنها دو سال حضور داشتم. بنابراین درگیر اعدامها نبودم."

آقای پورمحمدی در سال ۱۳۶۹ به مقام جانشینی وزیر اطلاعات رسید و از سال ۱۳۷۰ رئیس اطلاعات خارجی بود.

او در کابینه اول محمود احمدی‌نژاد وزیر کشور و پس از آن رئیس سازمان بازرسی کل کشور بود. مصطفی پورمحمدی از سال ۱۳۹۲ در کابینه حسن روحانی وزیر دادگستری است.

ابراهیم رئیسی

ANA

ابراهیم رئیسی تنها ۲۰ سال سن داشت که به عنوان دادیار کرج وارد قوه قضاییه ایران شد. او مدتی بعد به مقام دادستانی کرج ارتقا یافت و پس از آن مسئولیت‌های مشابهی در شهرهای دیگر داشت تا آن که در سال ۱۳۶۴ معاون دادستان تهران شد.

در مقطع اعدام‌های ۱۳۶۷ هم ابراهیم رئیسی معاون دادستان تهران بود.

او چند ماه بعد و در زمستان ۱۳۶۷ از طرف آیت‌الله خمینی مامور شد به همراه حسینعلی نیری به پرونده‌های راکد در شورای عالی قضایی رسیدگی کند.

ابراهیم رئیسی در سال ۱۳۶۸ دادستان تهران شد و پس از آن از سال ۱۳۷۳ رئیس سازمان بازرسی کل کشور بود. پس از آن او به مقام معاون اول قوه قضاییه و سپس دادستانی کل کشور منصوب شد. همچنین در سال ۱۳۹۱ از طرف آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان دادستان ویژه روحانیت منصوب شد.

در سال ۱۳۹۵ و با مرگ عباس واعظ طبسی، آیت‌الله علی خامنه‌ای ابراهیم رئیسی را به عنوان تولیت آستان قدس رضوی منصوب کرد.

برخی ابراهیم رئیسی را یکی از نامزدهای احتمالی جانشینی آیت‌الله خامنه‌ای در مقام رهبری جمهوری اسلامی می‌دانند.

بیشتر بخوانید: ابراهیم رئیسی؛ در فهرست نامزدهای رهبری

دیگران:

آیت‌الله روح‌الله خمینی

AP

آیت‌الله روح‌الله خمینی پس از حمله نیروهای سازمان مجاهدین خلق از خاک عراق در اوایل مرداد ۱۳۶۷، دستور داد که هیئتی متشکل از حسینعلی نیری و مرتضی اشراقی و نماینده وزارت اطلاعات در تهران، و هیئتی مشابه در مراکز استان‌ها کسانی را که "بر موضع نفاق پافشاری می‌کنند" شناسایی کرده و به دلیل "محارب" بودن آنان اعدامشان کند.

آیت‌الله خمینی نوشته بود: "امیدوارم با خشم و کینه انقلابی خود نسبت به دشمنان اسلام رضایت خداوند متعال را جلب نمایید".

آیت‌الله منتظری در مرداد ۱۳۶۷ دو نامه خطاب به آیت‌الله خمینی نوشت و درباره فرمان او و اجرای وسیع حکم‌های اعدام هشدار داد، اما این هشدارها تاثیری در تغییر نظر رهبر جمهوری اسلامی و توقف اعدام‌ها نداشت.

آیت‌الله خمینی هشت ماه بعد و در ۶ فروردین ۱۳۶۸ در نامه‌ای خطاب به آیت‌الله منتظری نوشت: "دیگر نه برای من نامه بنویسید و نه اجازه دهید منافقین هر چه اسرار مملکت است را به رادیوهای بیگانه دهند".

به این ترتیب آیت‌الله خمینی، آیت‌الله منتظری را که رابطه‌ای نزدیک و طولانی با او داشت، از مقام قائم مقامی رهبر عزل کرد.

دو ماه بعد از عزل قائم مقام رهبر، آیت‌الله خمینی درگذشت.

احمد خمینی

JAMARAN.IR

آیت‌الله منتظری در جلسه با هیئت قضایی می‌گوید: "شخص احمد آقا پسر آقای خمینی هم از سه چهار سال قبل می‌گفت مجاهدین از روزنامه‌خوانش و مجله‌خوانش و اعلامیه‌خوانش همه باید اعدام بشوند".

احمد خمینی پس از دستور آیت‌الله خمینی در نامه‌ای خطاب به پدرش از طرف عبدالکریم موسوی اردبیلی می‌پرسد که آیا دستور او درباره کسانی است که محکوم به اعدام شده‌اند و زندانی هستند، و یا اینکه شامل زندانیانی که صرفاً به حبس محکوم شده‌اند هم می‌شود.

احمد خمینی در این نامه همچنین می‌پرسد که آیا باید به پرونده زندانیان در شهرستان‌ها رسیدگی شود یا اینکه باید پرونده‌ها را به مراکز استان‌ها فرستاد.

پس از مرگ آیت‌الله خمینی، پسر او مقام اجرایی رسمی نداشت، اما عضو نهادهایی حساس چون شورای عالی امنیت ملی و مجمع تشخیص مصلحت نظام شد.

احمد خمینی متنی با عنوان "رنج‌نامه" منتشر و انتقادهایی را درباره آیت‌الله منتظری مطرح کرد. او در این متن گفت آن قاضی که آقای منتظری با ارجاع به روایت او از اعدام‌ها به روند اعدام‌ها اعتراض کرده، به احمد خمینی گفته است که آقای منتظری به این قاضی نسبت دروغ داده است.

او در اسفند سال ۱۳۷۳ درگذشت. احمد خمینی چند روز پیش از مرگش در سخنانی از وضعیت اداره کشور انتقاد کرده بود.

در جریان رسیدگی به پرونده قتل‌های زنجیره‌ای عنوان شد که سعید امامی اعتراف کرده است که به دستور علی فلاحیان احمد خمینی را کشته است، هرچند ادعای قتل احمد خمینی و صحت اعتراف منسوب به سعید امامی هیچ وقت روشن نشد.

علی خامنه‌ای

KHAMENEI.IR

در پایان صحبت‌های آیت‌الله منتظری با آقایان نیری، اشراقی، پورمحمدی و رئیسی، در حالی که درباره ملاقات دادن به خانواده‌های زندانیان و تعیین تکلیف سریع ۲۰۰ نفر بحث می‌شود، یکی از حاضران از "آقای خامنه‌ای" نام می‌برد، اما جمله‌اش نیمه کاره مانده و مشخص نیست که می‌خواسته چه چیزی درباره علی خامنه‌ای، رئیس جمهور وقت، بگوید.

آیت‌الله منتظری در خاطرات خود گفته است که آقای خامنه‌ای مدتی پس از اعدام‌ها با عصبانیت گفته است که گروهی از آیت‌الله خمینی نامه گرفته‌اند و می‌خواهند کمونیست‌ها را به سرعت اعدام کنند.

آقای منتظری می‌گوید آقای خامنه‌ای همچنین گفته است از این که عده‌ای از اعضای سازمان مجاهدین پیش از آن اعدام شده‌اند خبر نداشته است. آیت‌الله منتظری می‌گوید: "حالا من نمی‌دانم ایشان واقعا خبر نداشت یا پیش من این صحبت‌ها را می‌کرد."

میرحسین موسوی، نخست‌وزیر وقت هم در اظهار نظر مشابهی ضمن بی‌اطلاعی خودش از اعدام‌های وسیع زندانیان در مرداد ۱۳۶۷ می‌گوید علی خامنه‌ای در ابتدا از ماجرا بی‌خبر بوده و از آن انتقاد کرده است.

از آقای موسوی نقل شده است که "در جلسه‌ای که با سران سه قوه در همان زمان داشتم، کسی نبود در آن جلسه که با این کار موافق باشد. خاطر م هست حتی آقای خامنه‌ای در همان جلسه ابراز کردند که «این اعدام‌ها مثل قیری است که بر سر نظام می‌ریزد و همه را سیاه می‌کند».

با این حال آقای خامنه‌ای در آذر ماه همان سال از اعدام‌ها دفاع کرد.

پس از مرگ آیت‌الله خمینی، آیت‌الله علی خامنه‌ای به مقام رهبری جمهوری اسلامی رسید.

عبدالکریم موسوی اردبیلی

حسینعلی منتظری درباره عبدالکریم موسوی اردبیلی، رئیس وقت شورای عالی قضایی، می‌گوید: "بدبختی ما این است که در راس دستگاه قضایی ما شخصی قرار گرفته است که خودش با این چیزها مخالف است، اما در نماز جمعه آن طور شعار می‌دهد. و به جای اینکه به امام بگویند آقا به این وسعت مصلحت نیست می‌پرسد آیا حالا در استان‌ها اعدام کنیم یا در شهرستان‌ها اعدام کنیم".

آقای موسوی اردبیلی در نماز جمعه ۱۴ مرداد ۱۳۶۷ در تهران، درباره وابستگان به سازمان مجاهدین خلق گفته بود: "قوه قضایی در فشار بسیار سخت افکار عمومی است که چرا اینها را محاکمه می‌کنید، اینها که محاکمه ندارند. حکمشان معلوم، موضوعش معلوم و جزایش نیز معلوم می‌باشد، قوه قضایی در فشار است که اینها چرا محاکمه می‌شوند، قوه قضایی در فشار است که چرا تمام اینها اعدام نمی‌شوند و یک دسته‌شان زندانی می‌شوند".

به رغم این موضع علنی در مقطع اعدام‌ها، در سال ۱۳۹۰ از قول آقای موسوی اردبیلی نقل شد که او با اعدام‌ها مخالف بوده است.

عبدالکریم موسوی اردبیلی پس از مرگ آیت‌الله خمینی به قم رفت و از آن زمان نقش پررنگی در سیاست ایران نداشته است. تاسیس دانشگاه مفید قم یکی از اقدام‌های او است.

آقای موسوی اردبیلی پس از اعتراضات سال ۱۳۸۸ موضعی نزدیک به معترضان گرفت.

محمدعلی انصاری

JAMARAN.IR

آیت‌الله منتظری در جلسه با هیئت قضایی اعدام‌ها می‌گوید که یکی از قاضی‌های معترض به روند اعدام‌ها جزئیاتی از برخوردهای تند با زندانیان برای او تعریف کرده است که لازم دیده است این جزئیات به گوش آیت‌الله خمینی برسد.

آقای منتظری می‌گوید ترتیبی داده که این قاضی به ملاقات آیت‌الله خمینی برود و به او می‌سپارد تا حرف‌هایش را صرفاً به شخص آقای خمینی بگوید.

اما به گفته آقای منتظری وقتی این قاضی نزد آقای خمینی می‌رود محمدعلی انصاری، از اعضای دفتر آیت‌الله خمینی، به این قاضی می‌گوید: "حق نداری با امام حرف بزنی. فقط دست امام را می‌بوسی. مطالبی را که داری بنویس، عصری احمد آقا می‌آید بده به احمد آقا."

محمدعلی انصاری پس از مرگ آیت‌الله خمینی عضو دفتر نشر آثار و قائم مقام موسسه تنظیم و نشر آثار آیت‌الله خمینی بوده است.

او پس از انتشار فایل صوتی جلسه پیرامون سخنان آقای منتظری درباره خودش گفته است: "جلوگیری از بیان سخنان ایشان وجود نداشته است و من خیلی کوچکتر از آن بودم که در چنین موضوعی که یک سر آن پیغام آقای منتظری به امام و سر دیگر آن یک مسأله قضایی بوده است دخالت کنم و اساساً جایگاه و حوزه دخالت ما این امور نبوده است."

محمدحسین احمدی شاهرودی

قاضی مورد اشاره آیت‌الله منتظری، که از روند اعدام‌ها انتقاد کرده، محمدحسین احمدی شاهرودی است که در مقطع اعدام‌ها در نامه‌ای خطاب به آیت‌الله خمینی ضمن بیان جزئیاتی از سختگیری و تندروی در اعدام زندانیان، خواسته است: "ملاک و معیاری برای این امر مشخص فرمایید تا مسئولین اجرا دچار اشتباه و افراط و تفریط نشوند."

احمد خمینی در "رنج‌نامه" خود درباره همین قاضی گفته است: "همان قاضی شرع مورد اعتماد شما پیش من آمد و صریحا گفت آقای منتظری به من دروغ نسبت داده است من این گونه نگفتم. که من به او گفتم شما در مورد آقای منتظری چنین چیزی نگو ممکن است ایشان اشتباه فهمیده باشند."

محمدحسین احمدی شاهرودی در دوران ریاست محمود هاشمی شاهرودی بر قوه قضاییه، مدیرکل گزینش قضات سراسر کشور بود.

او هم اکنون از نمایندگان مجلس خبرگان رهبری است.

هم‌رسانی چگونه می‌توانید این مطلب را به دیگران برسانید

بالا

مطالب مرتبط

عدالت انقلابی؛ نگاهی به دادگاه‌های انقلاب

21 اکتبر 2015 - 29 مهر 1394